

# İYONYA

BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR KONGRESİ

18-20 MAYIS 2024 | İZMİR ŞİRİNCE

**KONGRE KİTABI**



**EDİTÖRLER:**

**Prof. Misbah LİAQT**

**Dr. Mustafa KÖSEOĞLU**

**Fatih ÖZEŞ**

# **CONGRESS ID**

## **CONGRESS TITLE**

**1. INTERNATIONAL İYONYA SCIENTIFIC RESEARCH CONGRESS**

## **DATE AND PLACE**

**18-20 MAY 2024, İZMİR/TURKEY ONLINE/FACE TO FACE  
PRESENTATIONS/İZMİR/ŞİRİNCE**

## **ORGANIZATION**

**ISARC INTERNATIONAL SCIENCE AND ART RESEARCH CENTER**

## **GENERAL COORDINATOR**

**Uzm. Yasemin AĞAOĞLU**

## **COORDINATOR**

**Gamze KÖYMEN**

## **EDITOR**

**Prof. Dr. Misbah LİAQAT  
Assoc. Prof. Dr. Iram LİAQAT  
Assist. Prof. Dr. Ajesh CHAUHAN**

## **PRESIDENT OF CONGRESS:**

**Prof. Dr. Şahin FİLİZ**

## **ORGANIZING COMMITTEE**

**Assoc. Prof. Dr. Malik YILMAZ  
Assoc. Prof. Dr. Neslihan ŞAHİN  
Assoc. Prof. Dr. Reyhan DADAŞOVA  
Assoc. Prof. Dr. Sevcan COŞGUN  
Assoc. Prof. Dr. Tamer TURGUT  
Dr. Ayşenur AKBULUT  
Dr. Hilal ANDIÇ  
Dr. Burcu AYDEMİR ŞENAY  
Dr. Erkan SARSICI  
Dr. Mustafa KÖSEOĞLU  
Abdulkadir KAYA  
Fatih ÖZEŞ**

**ISBN: ' 978-625-367-719-0 '**

# NOTIFICATIONS

<b>AUTHORS</b>	<b>TITLE</b>	<b>NO</b>
Abdulkadir KAYA Sevcan YILDIZ	Erken Dönem Yunan Edebiyatı Hakkında Yazılmış Tezlerin Sistemik Derlemesi	1-11
Fatih ÖZEŞ	Yunan Felsefesinin Bilinçaltı, Yedi Bilgeler	12-24
Sevcan YILDIZ	Traces Of The Past In Traditions: Pandora's Box	25-31
Hilal ANDIÇ	Emotional Heritage and Family Constellations	32-38
Osman Safa BURSALI	Legal Education In The Anatolian Principalities: The Case Of Aydın (14th Century)	39-40
Şahin FİLİZ	Felsefi Sağaltımla Eğitim ve Felsefe Köyü	41-48
Mustafa KÖSEOĞLU	Ziya Gökalp's Philosophy And Comparison Of Eastern And Western Philosophies	49-70
Adem Bağış ALÇİÇEK	Transition Processes To Rural Neighborhood And Rural Settlement Area Status In The Metropolitan City And The Future Of Rural Production: The Case Of Izmir	71-73
Yasin Oğuz ÖZMENEKŞE Nilüfer CENGİZ	Agenda 2030: A Review Of The United Nations Sustainable Development Goals 8 & 9 In The Scope Of Sustainable Tourism Economy	74-88
Nurgül ERGÜL GÜVENDİ Hasan ÇİFTÇİ	New Marketing Strategies And Their Impact On Business Objectives	89-100
Yasemin BEYHAN Uğur Sevim KALENDER	Investigation Of The Relationship Between Hedonic Hunger And Mediterranean Diet In Working And Non-Working Women	101-102
Mehmet BAKIRCI	The Falling Motion Of Maple Seeds And Its Inspiration For Technology: A Literature Review	103-139
Mehmet BAKIRCI Yasser Abbas Ali AL-SUDANI	Investigation Of The Effects Of Wind Speed Profile On Darrieus-Double Blade Rotor Performance	140-190
Mustafa BUĞDAY Ayhan HIZ Mevlüt YURTGAN Nurullah Selim TOKER	Automatic Vehicle Recognition and Autonomous-Pneumatic Garage Access System	191-196
Hüseyin DEMİRHAN Ramazan DANACI Onur OFLU Mustafa BUĞDAY	Pnömatik Ürün Ayırma Makinesi	197-202
Bilal YÜZER	Investigation Of Reinforcing Legs In Center Mount Backhoe Loader Using Finite Element Method	203-204
İrem LEVENT AKKUŞ	Towel Collection Designed Using The Braille Alphabet	205-206
İrem LEVENT AKKUŞ	Period Fashion Outerwear Products Made From Towel Fabric	207-208

<b>AUTHORS</b>	<b>TITLE</b>	<b>NO</b>
Nisa Nur KILIÇ Ceyda AKSOY TIRMIKÇI	Sensorless Position Measurement In Brushed Motors In Window Control Systems Of Commercial Vehicles	209-218
Hiba HARİRİ	Multi-Step Heating Strategy Applied During Thermal Stabilization Of Polyacrylonitrile Multifilament Bundle Before Carbonization Stage	219-220
Burak ÇAYIR Bünyamin CİVLAN	Designing A Model That Improves Observability In Software Under High Traffic Load Using Microservice Architecture	221-233
Sümeyya Gül BALABAN Murat KAVURMACI	Hydrogeochemical Properties Of Ground Water Resources In Eskiil Plain	234-245
Atakan PİRLİ Bahriye GÜLGÜN	Climate Crisis And Forest Fires: Rehabilitation Of Burned Forest Areas	246-259
Zehra İŞBİLİR ÇETİN Atakan PİRLİ Bahriye GÜLGÜN	Evaluation Of Urban Outdoor Design Elements In Terms Of Ergonomic And Anthropometric:Fethi Sekin Park (İzmir)	260-273
Mehmet KAYA Kemal Selçuk ÖĞÜT	The Evaluation Of Urban Freight Transportation By Ferry In Istanbul	274-275
Hüsna AÇIKEL ALTUNKARA Gamze DOĞAN Musa Hakan ARSLAN	Strengthening Of Reinforced Concrete Elements With Fiber Polymer: An Examination On Advantages And Disadvantages	276-278
Ezgi ÖZTURAN Adem YURTSEVER	Examination Of Sustainability Report And Practices In A Logistics Company	279-280
Oktay İÇÖZ Emine CAN GÜVEN	Treatment Of Boron-Containing Wastewater	281-282
Fahriye GÜLMEZ İbrahim Halilullah ÇETİN Füsün BALIK ŞANLI Burak AKPINAR	Integration of Terrestrial and Aerial Photogrammetry Methods for 3D Building Modeling: A Case Study of YTU Prototype Laboratory	283-284
Gamze KADAK Muhammad ASIM	Factorial Plot Analysis For Investigating The Impact Of Sugar, Starch, And Citric Acid On Turkish Delight Using Response Surface Methodology	285-291
Gamze KADAK Muhammad ASIM	Problems And Solutions In Turkish Delight Production	292-299
Balasubramani G. L. ,Rinky RAJPUT Manish GUPTA, Pradeep DAHİYA Jitendra K. THAKUR,Rakesh BHATNAGAR Abhinav GROVER	Structure-Based Drug Repurposing To Inhibit The DNA Gyrase Of <i>Mycobacterium Tuberculosis</i>	300
Adem SAVAŞ	Fındıkta Yaygın Mikotoksinler	301-304
Adem SAVAŞ	Et ve Et Ürünlerinde Lipid ve Protein Oksidasyonları	305-307
Ivan PAVLOVIC	Trichurosis In Pets Dogs In Belgrade Area	308
Onur SEVER İlknur AK	Investigations On The Elemental Contents Of <i>Codium Fragile</i> , A Green Alga Distributed In Çanakkale	309-310
Iram LİAQT	Honey As Antibiofilm Agent Against Multispecies Bacterial Biofilm	311
Iram LİAQT	Biofilm Mediated Bioremediation Of Pesticides Contaminated Sites	312
Nejla MİCAN Deniz EROĞUL	Determination Of Fruit Quality And Flavor Components Of Some New Late Nectarine Varieties	313-329

<b>AUTHORS</b>	<b>TITLE</b>	<b>NO</b>
Güven YILDIRIM Ferit ÇOBANOĞLU Enver KEN	Using Agent-Based Models Within The Scope Of Climate Change Policies	330-331
Hafize KARABIYIK Deniz EROĞUL	Kiraz Yetiştiriciliğinde Kök Bakterilerinin Meyve Kalitesine Etkisi	332
Muhammed Allam ELNASANELKASIM Tunahan ENGİN Ahmet Doğan DUMAN Duried ALWAZEER	Seaweeds Within The Scope Of Sustainable Nutrition	333-339
Muhammed Allam ELNASANELKASIM Tunahan ENGİN Ahmet Doğan DUMAN Duried ALWAZEER	The Effect And Importance Of Freeze Drying Method On The Quality Of Foods	340-346
Ishwar MİTTAL Rosy DHALL Mikul	Enhancing Brand Loyalty through Customer Satisfaction: Insights from Indian Restaurant Sector	347
Tunahan ENGİN Muhammed Allam ELNASANELKASIM Duried ALWAZEER Ahmet Doğan DUMAN	Importance Of Mediterranean Diet In Nutrition	348-353
Tunahan ENGİN Muhammed Allam ELNASANELKASIM Duried ALWAZEER Ahmet Doğan DUMAN	HPLC Technique And Its Use In Food Industry	354-364
Sinem DURMUŞ Başak Gökçe ÇÖL	Genetically Modified Organisms, Genetically Modified Foods And Potential Health Effects	365-367
Kamran BAGHIROV Fatma ŞAHMURAT	Determination Of The Effects Of Ultrasonication And Natural Antimicrobials Against <i>E. Coli ATCC25922</i> In A Meat Model System And Investigation Of Their Interaction With Food Ingredients	368-369
Esra ÇAĞRI MUTLU	The Arche Of Anaximander: Infinite Or Boundless	370-371
Yunus Emre TANSÜ Gülbahar IŞIK	Şehsuvaroğlu Ali Bey During The Annexment Of The Dulkadiroğulları Principality To The Ottoman	372-373
Hami AKMAN	Compound Words Formed In The Form Of Indefinite Noun Phrase In Tarama Dictionary (I-İn) And Their Equivalents In Turkey Turkish	374-394
Hami AKMAN	Composites Noun Construction Suffixes In Süheyl Ü Nev-Bahâr	395-408
Ulduz Fərhad qızı QƏHRƏMANOVA	Theoretical Issues Of The System Of Metaphors In Works Of Art	409-420
Gunel Hummatova (Paniyeva) Saleh	Motherland Subject In Mahira Nagıqızı's Poems	421-424
Fatih ŞİMŞEK Esra ÖZEN	The Struggle Of Migrant Turkish Women Leaving Their Mark On The History Of German Worker Migration In The Example Of The Novel Of Gün Tank's <i>Die Optimistinnen: Roman Unserer Mütter</i>	425-437
Eşref NECEFOV	Azerbaycan Tarihinin Öğretiminde Son Orta Çağ Yeni Teknolojilerin Kullanılması	438

<b>AUTHORS</b>	<b>TITLE</b>	<b>NO</b>
Zeynep CAN Merve ÖZDEMİR BÜLBÜL	On Circular Inversions In Dodecahedron Plane	439-450
Selin YETİL Menekşe Seden TAPAN BROUTIN Gül KALELİ YILMAZ	The Opinions Of Mathematics Teachers Who Took Five Semesters Of Mathematics Applications Course About Mathematics Applications Course	451-452
Shammadli Nazenin HOJJAT	The Role Of Using Interactive Whiteboards In The Education Of The Cities Of Caucasian Albania	453
Hakan BÜYÜKÇOLPAN	Examination Of Vocational And Technical High School Students' Opinions On High School And Field Preferences	454-455
Hakan BÜYÜKÇOLPAN	Examination of Vocational and Technical High School Students' Expectations Towards Decent Work	456-457
Emil Raul ođlu Ađayev	"Theory Of Thinking Styles" And Its Importance In Education Of Fine Arts	458-460
Moses Adeolu AGOI Oluwakemi Racheal OSHINOWO Olasunkanmi Julius OLATUNDE Solomon Abraham UKPANAHI	The Efficacy And Impact Of Technology On Teachers' Pedagogical Activities: An Evaluative Survey On Educational Development	461-468
Feride BERKAY Esin HAZAR	Examination Of National Theses In Turkey On The Gems (2010-2024)	469-481
Ayjeren ZAKİRJANOVA Ahmet Ođuz AKÇAY	Student And Teacher Perspectives On Elementary School Time Instruction: Evaluation Of Technology And Material Supported Approach	482-484
Derya ÖZVERİ BEZDEKOVSKY	The Effects Of Climate Change On Migration Through The Case Of Climate Refugees	485
Seyda Fatih HARMANDAROđLU	A Critical Analysis Of Artificial Intelligence Applications In Business-To-Business (B2B) Marketing	486-498
Zarife Eda ÇENTER Aşlı Ece ACAR FİLİZCİ Dilek ÖZTAŞ Ergün ERASLAN	Training Topics And Preparation Within The Scope Of Occupational Health And Safety	499-505
Özlem ACAR	Hizbullah Ve İsrail Arasındaki Çatışmalarda Sünni Grupların Etkinliđi Ve Hizbullah İle İlişkileri	506-507
Yusuf BAYRAKTAR Deniz EFENDİOđLU Dilek ÖZTAŞ Ergün ERASLAN	İşyerlerinde Temizlik Ve Dezenfeksiyonda Temizlik Malzemelerine Güncel Yaklaşım	508-515
Salih TURGAY Tareq Hamid AL-FAHDAWI	Reviewing The Effectiveness Of Un Peacekeeping Missions, Focusing On The Case Of Unmiss	516
Fr. Baiju THOMAS	The Role Of Expressive Therapies In The Treatment And Education Of Students With Intellectual Disability In Modern Inclusive Classrooms	517-534
Yusuf Ziya KURTULUŞ	Reflection Of The Differences Of Qiraat On The Interpretations In The Verses Concerning The Punishment: The Example Of The Presidency Of Religious Affairs And Ali Firi Yavuz Interpretations	535-536
Yusuf Ziya KURTULUŞ	Reflection Of The Differences Of Qiraat In The Verses Related To Muamelat On The Interpretations: The Example Of Diyanet Foundation And Sami Turkmen Interpretations	537-538
Fatih KANİK	Uluhiyyet In Nureddin As-Sabuni	539-551

<b>AUTHORS</b>	<b>TITLE</b>	<b>NO</b>
Misbah LIAQAT	Explore Social Identity And Performance In Sarmad Khoosat Zindgi Tamasha:A Qualitative Study	614
Misbah LIAQAT	Exploring Tradition And Innovation In Usman Ali,s Odysesey	615-616
Muhammad Mateen Afzal AWAN Nouman ASHRAF	Novel Maximum Power Point Tracking Of An Islanded Solar Photovoltaic System	617
Stanislav DUSHKIN	Intensification Of Ion Exchange Processes In Water Supply Systems	618-619
Etis JORGJI Aida GJIKI	Drivers Of Intraregional Trade In Western Balkans	620
Nasrullah JALEEL Muhammad Amjad IQBAL Adnan GHAFUOR Munir AHMAD	A Comprehensive Approach To Magnification-Independent Breast Cancer Histopathological Image Classification Using Deep Learning And Svm	621
Rohinish GROVER	Computational Discovery Of Novel Therapeutic Targets For Combatting Campylobacter jejuni Infections	622
Mansoor ALI, Abdul JALIL Taqwa SYED, Maryam KHAN Bilal BAHADAR	Unveiling Masculinity: Exploring The Intersection Of Gender And Patriarchy In Pakistani Society	623-624
Abdul JALIL, Taqwa SYED Sabeeha HADI, Sami ULLAH Bilal BAHADAR	Exploring The Impact Of Innovative Teaching Strategies On Toefl Preparation: A Comparative Study	625
Sami ULLAH, Abdul JALIL Taqwa SYED, Izhar KHAN Ms. Sabeeha HADI, Bilal BAHADAR	Reconsidering The Dominance Of English As A Foreign Language (EFL) Instruction: Implications For Learners And Educators In Pre-Secondary Education	626-627
Sabeeha HADI, Abdul JALIL Taqwa SYED,Sami ULLAH Bilal BAHADAR	Exploring The Influence Of English Literature On Moral Development In Society	628-629
Khadija-Tul-KUBRA, Abdul JALIL Taqwa SYED, Maryam KHAN Bilal BAHADAR	Voices Of Resilience: Narratives Of Survivors Of Gender-Based Violence In Pakistan	630-631
Abbas ALI, Abdul JALIL Taqwa SYED, Maryam KHAN Bilal BAHADAR	Breaking Barriers: Exploring The Socio-Cultural Factors Influencing Women's Participation In Pakistan's Workforce	632-633
Najam-ul-HAQ, Abdul JALIL Taqwa SYED, Maryam KHAN Bilal BAHADAR	Empowering Rural Women: Assessing The Efficacy Of Microfinance Initiatives In Pakistan	634
A. DINESH BABU S. KALAIVANAN R. SRINIVASAN	Some Natural Isolated Compounds As Anticancer Agents	635
Jacob,Ukeme Ime Ugwu,Hyginus Ubauike Okoro,Uduma Inya	Characterization And Evaluation Of Biodiesel Development From Waste Kolanut Pod Oil And Biodiesel Properties Compared With ASTM	636

<b>AUTHORS</b>	<b>TITLE</b>	<b>NO</b>
Happy BAGLARI Rakeivine DAVID	The Impact Of Self-Efficacy On North-East India Student's Academic Performance	637
Workneh Mengist ADANE Rajinder KAUR	Leveraging Capital Dynamics: Exploring the Effect of Capital Structure on Solvency in Ethiopian Manufacturing Companies	638
Wilson, Emmanuel OKON Amghari, Charles ONYINEGBALIWENE	A Study Of The Applicability Of Mechanical Biological Treatment (MBT) And Source-Separated Collection For The Efficient Sorting Of Mixed Municipal Solid Waste (MSW)	639-654
Ikechukwu Jacob Okoro Okwor, Collette Onyinye, Nwokike, Amarachi Precious, Onyia Obumneme Maduka, Chinenye Precious Nwafor, Amah Christian Chijioke, Victor Nwadiogbu Ogugua	Effects Of Methanol Extract Of Alchornea Floribunda Leaves On The Liver And Kidney Markers Of Tetrachloromethane-Induced Toxicity In Experimental Rats	655-656
Shahrukh Samson, Wafa Majeed, Farooq Azam, Akmal Farooq	Pervelance Of erm (C) Resistance Genes Expression In <i>Staphylococcus aureus</i> In Comparison To <i>Lactobacilli</i>	657
M. OUALI, M. OUHAMMOU S. TAJ, B. MANAUT R. BENBRIK	Effect Of The Laser Beam Geometry On Laser-Assisted Muon Pair Production Process At $e^+e^-$ Collider	658
Abdu Sagir MASANAWA Muhammad ABDULLAH Ibrahim MUHAMMAD	Order And Convergence Of The Enhanced 2 – Point Fully Implicit Block Backward Differentiation Formula For Solving Initial Value Problem	659-665
Chandra SHARMA Nishant MISHRA	Corporate Governance Best Practices to Combat Insider Trading: Lessons from India	666
Benyahia AMAR, Salhi MOHAMED, Boubekeur TOUFIK	Utilization Of Locally Produced Waste In The Production Of Eco-Friendly Cement-Based Repair Mortars	667
Ibtissam ELAARAJ , Aziz BOUYMAJANE, Asmae NAKKABI, Oumayma OULID, Noureddine EL MOUALIJ, Mohammed FAHIM	Syntheses, Characterization, Antibacterial Antioxidant Activity And Cytotoxicity Studies Of Novel copper(II) and Ni(II) Complexes Based On Schiff Base Ligand [2-(benzo[d]thiazol-2-yl)phenol] And Triphenylphosphine	668
Fayose Taiwo STEPHEN Ayinde KAYODE Alabi Olatayo OLUSEGUN	Parameter Estimation Of Linear Regression Model With Heteroscedasticity And Outlier Problems	669
R. B. OGUNRINDE O. F. FAYOSE T. S. FAYOSE	Hybrid Block Method for Solving Fifth Order Ordinary Differential Equations with Initial Conditions	670
Fariha NAWAZ Sadia ARSHAD Asifa ALYAS	Modeling The Impact Of The Vaccine On The COVID-19 Epidemic Transmission Via Fractional Derivative	671
Lazim ABDULLAH Noor Marzura ZAKARIA Herrini Mohd POUZI Noor A. AWANG	Causal Relationship of Criteria of Water Security using Intuitionistic Fuzzy Dematel	672
Zahid KARIM	On $\alpha$ -Multiplier on Almost Distributive Lattices	673
AJIBADE, Olalekan Eytayo SALAKO, Oluwaseun Adewale	Financial Management Practices And Service Delivery Across Local Governments In Ogun State	674



<b>AUTHORS</b>	<b>TITLE</b>	<b>NO</b>
Yunana, Titus WUYAH	Effect Of Monetary And Fiscal Policies On Aggregate Demand In Nigeria: Evidence From Two Stage Least Square and Simulation Experiment	675
Ahmed DIN, Saara FATIMA, Maryam MUSTAFA, Anns UZAIR, Aiman ISHTIAQ, Ajwa FAISAL	Innovative Solutions for Economic Resilience: Fermatean Fuzzy Sets and Call Center Performance Evaluation in Debt Collection	676
Afreen Zahra, Noor Zahra, Anns Uzair, Aiman Ishtiaq, Shahid Iqbal, Ghulam Mustafa, Muhammad Rashid	Beyond Metrics: Advancing Economic Development Through Fuzzy Axiomatic Designs in Call Center Performance Evaluation	677
R. THIRUCHELVI P. SARAVANAN M. CHAMUNDEESWARI	Multi-Functional Nanocellulose Based Nanocomposites For Biodegradable Food Packaging: Hybridization, Fabrication, Key Properties And Application	678
Subhashish DEY	Experimental Study On Partial Replacement Of Cement With Fly Ash And Fine Aggregate With Robosand	679
Viet Dung TRINH Dieu Huyen HO	Is The Sovereign State In Decline In An Age Of Globalisation?	680
Vijay SINGH Aastha AGNIHOTRI Sapna DEVI	Addressing Environmental Challenges through Artificial Intelligence (AI)-Powered Natural Disaster Management	681
Navila Bunga SAFIRA Olga VALENTINA Lailah Nur AZIZAH Eva Zulmi MEILAWATI Muhammad Sultan MUBAROK	Meaning, Objectives And Functions Of Monetary Policy	682
Fahad ASIM	Antihyperlipidemic Activity of Different Extracts of Punica granatum's Leaves in Rats	683
Gharbi Amira, DRIDI Manel HAMLAOUI Youcef	Study Of Nickel Electroplating Process On Copper	684
Hina KHALID, Lubna SHALIK Ali RAZA, Malaika QADEER	A Study Of Prevalence Of Side Effects Caused By Different Skin Whitening Treatments And Its Adjuvant Therapy	685
Shuaibu, U., Abdullahi, A. Jibrin, S.	Gender Analysis of Resources-Use Efficiency among Sesame Farmers in Agricultural Zone One Area Niger State, Nigeria	686
Vadim ALEXANDROV	New Methods Of Noise Control And Diagnostics Of The Technical Condition Of An Electronic Component	687
SAHANA S. POOJA P. VISHALI C. THANA LEKSHIMI J. L.	Analysis Of High Speed Low Power Level Shifter	688
Dung Rondong MANGAI Rasheed Babatunde ISA Abdulkabir Opeyemi BELLO	Living Condition Of Workers In the Construction Industry: A Systematic Literature Review And Bibliometric Analysis	689
Mansoor AHMED	Role Of Scientific Innovations For Women Empowerment In Pakistan 1947-1977	690

<b>AUTHORS</b>	<b>TITLE</b>	<b>NO</b>
Muhammad Umar ANDREANTO Jihan Mifta SABILA	Ambition To Make Indonesia A Center For Halal Cosmetics	691
Murugan SHANTHAKUMAR Vidya PADMAKUMAR	Exploring Cutting-Edge Approaches for Jerdon's Courser Conservation and Research	692-693
Rokhmatus SOLEKHA Fara LUSTIANI, Winata PRASETYO Muhammad Sultan MUBAROK	Consumption Ethics In The Perspective Of Islamic Economic Philosophy	694
Abdullahi, A., Shuaibu, U. Muhammad, H.U. Ahmed, I.I., Jibrin, S.	Assessment of Farmers' Adaptation Strategies to Flood Related Losses in Zone One Area of Ekiti State, Nigeria	695
Hanane TOUDAMRINI Ahmed ALGOUTI Abdellah ALGOUTI	Modeling Groundwater Potential Using Novel Gis-Based Machine-Learning Ensemble Techniques Chichaoua, Morocco	696
Anil COŞGUN Kazım YILDIRIM	Anthropic Principle	697-752

## “DÜŞÜNCƏ TƏRZİ NƏZƏRİYYƏSİ” VƏ TƏSVİRİ SƏNƏT FƏNNİNİN TƏDRİSİNDƏ ƏHƏMİYYƏTİ

**Emil Raul oğlu AĞAYEV**

ADPU-nun nəzdində Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Kollecinin müəllimi

**Xülasə.** Müasir təhsilin əsas ideyalarından biri şagirdlərin düşüncə tərzini və təhlil bacarıqlarının inkişaf etdirilməsidir. Təsviri sənət fənninin tədrisi zamanı müəllim şagirdlərə estetik zövq və incəsənət əsərlərindən həzz almağı formalaşdırmalıdır. Bu zaman müəllim açıq və qapalı düşüncəyə malik şagirdləri mütləq nəzərdə saxlamalıdır.

**Açar sözlər:** Təsviri sənət, təhsil, şagird, incəsənət, düşüncə, təhlil

### "THEORY OF THINKING STYLES" AND ITS IMPORTANCE IN EDUCATION OF FINE ARTS

**Abstract:** One of the main ideas of modern education is the development of students' thinking and analysis skills. During the teaching of fine arts, the teacher should form students' aesthetic taste and enjoyment of works of art. At this time, the teacher must keep in mind students with open and closed thinking.

**Keywords:** Fine art, education, student, art, thinking, analysis

Orta məktəblərdə müasir təhsilin əsas prioritetlərindən biri şagirdlərin mövzular barəsində düşüncə tərzinin inkişaf etdirilməsidir. Bu istiqamətdə inkişafa diqqət yetirsək, məntiqi, yaradıcı və müqayisəlilik kimi prinsiplər ön plana çıxarılmalıdır. Təsviri sənət fənninin tədris metodikasında da əsərlər üzərində düşünmək və mühakimələr aparmaq şagirdlərdə müəllim tərəfindən diqqət yetirilməlidir.

Karol Dvek təxminən 30 ildən çox şagirdlər üzərində təcrübələr apararaq, onların uğursuzluqlara qarşı necə reaksiya verdiklərini təcrübə aparmışdır. Professor şagirdlərin öyrənmələrini iki istiqamət üzrə qruplaşdırmışdı:

- 1) İnkişafa açıq düşüncə tərzini
- 2) İnkişafa qapalı düşüncə tərzini

Təsviri sənət fənninin tədris metodikasında şagirdlər daha zəkali, intellektual fikirlərə yer ayırmalıdır. İnsan beyni həqiqətən də, dəyişilə bilən bir orqandır, onun inkişafı üçün, qidalanma, yuxu rejimi və düzgün öyrənmə strategiyaları tətbiq edilməlidir.

Qapalı düşüncə tərzinə sahib şagirdlər təsviri sənət fənninin tədrisində çətinliklərə qarşılaşdıqda çox tez ruhdan düşürlər, çünki fikirləşirlər ki, qabiliyyətləri yüksək deyil və ya zəif olduqlarını tez bir zaman da qəbul edirlər. Ona görə də təsviri sənət müəllimləri şagirdlərdən tez-tez “Mən bu fənni qavraya bilmirəm”, “Mən bu rəsmi çəkə bilmirəm” və ya “Mənə təsviri sənət fənni nəyə lazım?” kimi şərhlər eşidirlər.

İki fərqli düşüncə tərzinə malik şagirdlər həmçinin informasiyanı qəbul etmələrində də fərqlidirlər. Təsviri sənət fənninin tədris metodikasında öyrənmə nəticələrinin öz nəzarətlərində olan şagirdlər daha çox səy göstərir, daha çox təkrar edir, müxtəlif öyrənmə strategiyaları tətbiq edir.

İnkişafa açıq tipli düşüncə tərzinə malik şagirdlər təsviri sənət fənnini öyrənən zaman aşağıdakı qabiliyyətlərə malik olurlar:

- rəsm əsərləri işləyərkən çətinlikdən qorxmurlar
- nəzəri və rəsm işləri zamanı səhvlərdən öyrənir
- təsviri sənəti öyrənməyə marağı var
- rəylərə qulaq asır və nəticə çıxarır.

Qapalı düşüncə tərzinə malik şagirdlər təsviri sənət fənnini öyrənən zaman aşağıdakı qabiliyyətlərə malik olurlar:

- təsviri sənət fənnini öyrənən zaman çətinliklərdən yayınır.
- təsviri sənət fənnini öyrənən zaman çətinliklərdən qorxurlar
- rəsm əsərlərini işləyərkən “bacarmaram” deyir.

Təsviri sənət fənninin tədrisində müəllim şagirdləri xarakter və intellektlərini dəyişdirə bilərək, onları qapalı düşüncə tərzindən açıq düşüncə tərzinə keçid edə bilirlər. İlk növbədə şagirdlərə intellektin, zəkanın dəyişə bilən olduğu, beynin elastik olduğunu öyrətmək lazımdır. Digər bir tərəfdən isə risk götürmək mədəniyyətini yaratmaqdır, yəni şagirdlər səhv etməkdən qorxmamalı, öyrənmə yolunun səhvlərdən keçdiyini başa düşməli və etdikləri səhvlərə hədəfə çatmaq üçün lazım olan bir vasitə kimi baxmalıdırlar.

Düşüncə tərzinin inkişaf etdirilməsi zamanı təsviri sənət müəllimi tərifləyərkən düzgün tərifləmə növündən istifadə etməkdir. Bu təcrübədə biz tərifləmə metodunun şagirdlərə

risketmə bacarığının, etdiyi səhvlərə münasibətinin özünə inam zamanı necə təsir etdiyini müşahidə etməliyik.

-Təsviri sənət fənninin tədrisi zamanı inkişafa açıq düşüncə tərzinin olduğu sinfin digər bir xüsusiyyəti düşünmə və gözləmə vaxtlarına əməl olunaraq dərinlən öyrənməni təmin etməkdir. Müəllim sualları verən zaman şagirdin cavab verməsini uzun müddət gözləməlidir. Cəryanları keçən zaman təsviri sənət müəllimi müqayisə apararkən şagirdlərin fikirlərini uzun müddət gözləməlidir.

-Təsviri sənət fənninin tədrisi zamanı şagirdlər öyrənərkən estetik zövq və həzz almalıdır. Rəsm işləyərkən, əsərlər üzərində təhlil apararkən, estetik zövq və incəsənət nümunəsindən alınan həzz də əsas prioritet hesab edilməlidir.

-Uğura gedən yolda təsviri sənət müəllimi şagirdlərə rəy verərkən də diqqətli olmalıdır. Rəy verərkən nəzərə alınmalı olan ən vacib məqam rəyin destruktiv, yəni şagirdi emosional olaraq zədələyən, onu həvəsdən salan fikirlər deyil, əksinə konstruktiv, yəni şagirdi irəliyə apara biləcək dəstəkləyici olmalıdır.

-Təsviri sənət fənninin tədrisi zamanı şagirdlər əlavə məlumatlar öyrənən zaman müəllim tərəfindən qiymətləndirilərək, həvəsləndirilməlidir.

Göründüyü kimi, bütün bu sadalanan proseslərə diqqət yetirilsə, təsviri sənətin tədrisi zamanı öyrənmə prosesi düzgün şəkildə qurular.

#### **ƏDƏBİYYAT :**

1.Kurikulum, metodika və pedaqogika. Bakı 2022. s 155-159

2.VIII sinif təsviri incəsənət dərsləri. Bakı 2020. 96 s